

© Monika Moberg Kilefors

Tafsarna på 1700- och 1800-talen

Av Monika Moberg, Ättingen 2017

Just nu pågår mee too-kampanjen, men jag ska inte kommentera den. Det är tillräckligt många som redan gör det i våra media. Däremot så funderar jag på alla tafsare under 1700- och 1800-talen som ställer till det för oss släktforskare. Nu när man är inne i DNA-svängen funderar i varje fall jag och många med mig, hur är vi släkt? En del går att reda ut via kontakter. Ett annat sätt är att leta vidare i husförhörlängder och liknande, men det slutar nästan alltid på ett sätt – fader okänd. Och så är det bara att börja om på nytt med någon annan. Fan, ta alla tafsare under tidigare århundraden.

Det var inte ovanligt förr att en arbetsgivare betalade någon underställd att ta på sig faderskapet, när chefen gjort pigan med barn. I min egen släkt går det rykten om att en av mina förmödrar inte var dotter till den man som var angiven i kyrkböckerna. När jag undersöker saken närmare i de dalsländska husförhörlängderna så finner jag något mystiskt. Alldeles strax innan tösen föddes omkring 1860 finns en anteckning i husförhörlängden om att hennes angivna far blivit fälld för lönskaläge med en helt annan kvinna än barnets mor. En annan man står angiven som den dömda mannens förmyndare under en tid. Man undrar förstås vad denne påstodde far var för en djuping. Troligtvis en så kallad horkarl. Han gifte sig dock med barnets mor och de fick flera barn senare. En del av av dem reste så småningom till Amerika.

En släkting, född på 1800-talet, sades vara far till ett oäkta barn, och det stämde säkert. Det kunde vem som helst se, då de båda var mycket lika. Det konstiga däremot var att den påtänkta modern var i 40-årsåldern och mycket äldre än den påstådda fadern. I kyrkboken står antecknat att kvinnan erkänner moderskapet. Det verkar också lite tvivelaktigt. Kvinnan hade nämligen en dotter i tonåren, och min fundering är om det kunde vara hon som istället var mor till barnet med okänd far. Denna dotter fick flera år senare två barn med okända fäder, varav den ene är antecknad. Men hennes barn växte upp tillsammans med hennes bror. Nu är alla sedan länge döda. Den så kallade oäkta sonen levde hela livet ogift och hade inga barn. Han var snäll och beskedlig, men det var nog ingen kvinna som ville ha närmare kontakt, då han var, som man sa, tämligen sketakti'. För många var det nämligen en dygd att spara på vattnet och tvålen, den var enbart till för pengaslösare.